

Kontakt
Henrik Götesson
Tfn 08-39 91 49
henrik.gotesson@srf.nu

2023-02-08

Dnr 12/2023

Adressat
Malin Wahlquist
Malin.Wahlquist@pts.se

Synskadades Riksförbunds kommentarer till rapporten ”Vilka möjligheter har personer med funktionsnedsättning att ta del av det digitala samhället? En nulägesbeskrivning”

PTS referens: PTS-ER-2022:32

Rapporten som är framtagen av konsultföretaget Analysys Mason på uppdrag av Post och telestyrelsen (PTS) ger en deskriptiv lägesbild av möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att ta del av det digitala samhället utifrån befintlig litteratur. Förbättringsförslag kring behov av kontinuerliga uppföljningar ges också.

Övergripande synpunkter

Synskadades Riksförbund delar i stort rapportens slutsatser. Det gäller särskilt slutsatsen om att möjligheterna för personer med funktionsnedsättning att ta del av det digitala samhället belyses sämre än för befolkningen i stort. I likhet med rapportförfattarna ser vi ett behov av fler återkommande studier för att kunna göra kontinuerliga jämförelser över tid.

Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52
122 88 Enskede
Org.nr: 802007-3436

Tel: 08-39 90 00
Webbplats: www.srf.nu
Facebook: synskadadesriksoforbund

Pg: 4869-4
Bg: 573-31 91
Pg för gåvor: 90 00 90-2

Rapporter som saknas

I litteraturgenomgången saknar vi Synskadades Riksförbunds kvantitativa medlemsundersökningar från [2021](#) och [2022](#). Under 2021 lät Synskadades Riksförbund undersökningsföretaget Kantar Sifo ringa runt till ett slumpmässigt urval av förbundets medlemmar yngre än 65 år. Syftet var att ställa frågor kring livssituationen inom ett antal områden, däribland om digital delaktighet.

I rapporten "... Nu är vi isolerade och rädda för pandemin, medlemsundersökning del 2" från 2021 konstateras bland annat följande i rapportens sammanfattning:

"76 procent dagliga användare i SRF-undersökningen kan jämföras med 95 procent som använder internet i stort sett dagligen i befolkningen 16–64 år, enligt siffror från SCB för 2021. I SRF-materialet är det vidare hela 9 procent som inte använt internet alls under pandemi-tiden. Här är jämförelser med befolkningen i stort svåra. Andelen icke-användare bland personer i arbetsför ålder är så liten att varken SCB eller Internetstiftelsen redovisar siffror specifikt för denna grupp." Det digitala utanförskapet behandlas i rapportens kapitel 6, sid. 13 ff.

Under 2022 lät Synskadades Riksförbund opinionsinstitutet Novus göra en liknande undersökning bland medlemmar som är 65 år och äldre. I undersökningsrapportens sammanfattning konstateras bland annat följande:

Synskadades Riksförbund

Sandsborgsvägen 52
122 88 Enskede
Org.nr: 802007-3436

Tel: 08-39 90 00
Webbplats: www.srf.nu
Facebook: synskadadesriksforbund

Pg: 4869-4
Bg: 573-31 91
Pg för gåvor: 90 00 90-2

”Det digitala utanförskapet bland äldre med synnedsättningar är fortfarande mycket stort. Drygt fyra av tio använder inte internet alls och nästan sex av tio saknar möjlighet att använda e-legitimation för att identifiera sig på nätet. Bland de som använder internet är det bara hälften som kan utnyttja digitala tjänster i den utsträckning de skulle vilja.” Det digitala utanförskapet behandlas i rapportens kapitel 5, sid. 21 ff.

Också 2015 och 2017 gjordes medlemsundersökningar med frågor kring att använda digitala tjänster. En liten ökning i användandet syns. Fortfarande är alltså det digitala utanförskapet stort och betydligt större än i befolkningen i stort.

2019 gjordes en speciell enkätundersökning med fokus på [utmaningar och möjligheter med att använda digitala tjänster tillsammans med skärmläsare](#).

Samtliga rapporter från 2019 och senare finns för nedladdning som PDF-dokument och Word-dokument via srf.nu/rapporter.

Övriga synpunkter

3.3.1 Digital kompetens (sid. 31 ff)

Synskadades Riksförbund ser mycket stora brister i många regioners habilitering och rehabilitering när det gäller grundläggande digitala färdigheter. Det framkom inte minst vid ett webinarium med Sveriges syncentraler i november 2022. Minnesanteckningar från webinariet medföljer som bilaga.

Digitalhjälpen - inte för personer med synnedsättning

Digitalhjälpen som nämns i avsnitt 3.3.2 på sid. 33 är inte anpassad för att personer i behov av att använda förstoring eller skärmläsningshjälpmedel ska kunna ha nytta av den. Själva informationen som sådan verkar i och för sig vara tillgänglig, men de tips som ges är inte applicerbara tillsammans med skärmläsare eller förstoringsverktyg.

Felaktig benämning

I rapporten benämns förstoringshjälpmedel felaktigt som skärmläsare på sid. 19 och 24. [American Foundation for the Blind definierar screen reader enligt följande:](#)

“Screen readers are software programs that allow blind or visually impaired users to read the text that is displayed on the computer screen with a speech synthesizer or braille display. A screen reader is the interface between the computer's operating system, its applications, and the user. The user sends commands by pressing different combinations of keys on the computer keyboard or braille display to instruct the speech synthesizer what to say and to speak automatically when changes occur on the computer screen.

A command can instruct the synthesizer to read or spell a word, read a line or full screen of text, find a string of text on the screen, announce the location of the computer's cursor or focused item, and so on. In addition, it allows users to perform more advanced functions, such as locating text displayed in a certain color, reading pre-designated parts of the screen on demand, reading highlighted text, and identifying the active choice in a menu. Users may also use the spell checker in a word processor or read the cells of a spreadsheet with a screen reader.”

[Perkins for the Blind definierar screen magnification software enligt följande:](#)

“Screen magnification software, sometimes called screen enlargement software, is computer software that enlarges everything on a computer screen. Because the screen image is enlarged, the user only sees part of the screen at a time. [...] Please note that this article does not discuss screen reader software, such as JAWS or Window Eyes.”

Med vänlig hälsning

Niklas Mattsson
Förbundsordförande
Synskadades Riksförbund